

EUSKARAREN ARAUAK ETA ERABILERA ARLO JURIDIKOAN

HIZKERA ERRAZA TRABARIK GABE, GUZTIOK GARA TREBE

Asier ARRIETA
Igone GONZALEZ DE ZARATE
Ane ARREITUNANDIA

AURKIBIDEA: I. Sarrera. II. Irakurketa Errazaren aldeko mugimendua: helburuak, historia eta ekarpenak. III. Erreferentziazko zenbait dokumentu eta baliabide. IV. Hizkera inklusiborako jarraibideak: ISO-AENOR arauak. V. Ondorioak.

I. Sarrera

Herrialde garatuetan, gutxi gorabehera herritarren %30ak izan ohi ditu irakurketa ulermen arazoak. Arazo hauek ez dira izango soilik dokumentu konplexuak irakurtzeko orduan, hein batean gure egunerokotasunaren parte diren idazkiak ulertzeko ere zailtasunak baitituzte askok.

Bide batez, jakin badakigu ulertzeko eskubideak komunikazioaren esparru guztiak - idatzizko edukiak, entzumenarekin lotutako arazoak, ahozko adierazpenak- hartzen dituela bere baitan; alabaina, lan honetan irakurketarekin lotutako ulermen zailtasunak izango ditugu aztergai. Hau horrela, azken urteetan indarra hartzen joan den mugimendu bat dugu ikusmiran, Irakurketa Errazaren aldeko mugimendua alegia.

Era berean, zuzenbidearen eremuan garrantzi berezia izango du irakurketa errazaren kontzeptuak. Jakin badakigu, legeak, erregelamenduak edo administrazioaren egintzak askotan ulergaitzak izan omen direla, besterik beste, zuzenbidean hainbat termino konplexu zein tekniko erabiltzen baitira.

Gainera, zuzenbideak gure eguneroko bizitzan eragingo du, izan ere, zenbait jarrera ahalbidetu egingo ditu eta beste zenbait zigortu. Berdin gertatuko da Administrazio publikoarekin ere, eta honen jomuga herritarrekin komunikazio garbi eta zuzena lortzea izango da.

Esandakoa kontuan izanik, azken urteetan administrazioaren eta zuzenbidearen alorrean hizkera argiaren eta hizkera errazaren aldeko urrats esangarriak egin dira. Horren adibide izan daiteke, esaterako, Aragoiko aldizkari ofizialean argitaratu zen irakurketa errazaren irizpideei jarraiki sorturiko lehenengo legea¹. Ildo beretik, Eusko Jaurlaritzak ere badu ekintza-plan integrala Hizkera Argia eta Hizkera Erraza integratzeko haien jardunbidean². Lan honetan Hizkera Erraza edo Irakurketa Erraza deritzon teknikari jarriko diogu arreta berezia.

II. Irakurketa Errazaren aldeko mugimendua: helburuak eta ekarpenak

2.1. Irakurketa Errazaren aldeko mugimenduaren xedea

Irakurketa Errazaren helburu nagusia, pertsona ororentzat ulergarriak diren dokumentuak sortzea edo moldatzea izango litzateke. Jakin badakigu idazteko era jakin batzuek zenbait pertsonen bazterketa eragin dezaketela. Bereziki, irakurtzeko eta irakurritakoa ulertzeko zailtasunak dituzten horiek dira alboratuta sentitu daitezkeenak³.

Nolanahi ere, esan beharra dago aipatu zailtasunak behin-behinekoak edo behin betikoak izan daitezkeela. Esaterako, lehenengo taldean egongo liriteke: nerabeak, etorkin berriak edo alfabetatze prozesuan dauden pertsonak. Irakurmen zailtasuna behin betikoa izango da, berriz, adimen urriko, hirugarren adineko edo urritasun psikiko eta sentsorialak dituzten pertsonen artean⁴.

Horregatik guztiagatik, hain zuzen ere, Irakurketa Errazaren irizpideei jarraiki sorturiko liburu eta dokumentuak ardua bereziarekin lantzen dira, irakurtzeko zailtasunak dituzten pertsonen irakurri eta ulertu ahal izateari begira.

2.2. Irakurketa Errazaren aldeko mugimenduaren historia

Mugimenduaren bilakaera historikoari dagokionez, bi urte ere ez dira pasa Euskal Herrian *Irakurketa Erraza* terminoa entzuten hasi ginetik. Beste herrialde batzuetan berriz, 70. hamarkadatik indarrean dagoen mugimendu bat izango da.

¹ GARCÍA CORTÉS, M. (2019), *Se publica en España la primera Ley en Lectura Fácil en un Boletín Oficial*. Hemen eskuragarri: <http://www.plenainclusionaragon.com/informate/actualidad/noticias/2019/se-publica-en-espana-la-primera-ley-en-lectura-facil-en-un>

² Ikus: <https://www.euskadi.eus/blog-sarrera/2019/hizkera-argia-eta-erraza-herritar-guztientzat/web01-b2pegip/eu/>

³ MATA FAURI B. (2014), *¿Qué es Lectura Fácil?, Lectura Fácil Euskadi*, <https://lecturafacileuskadi.net/que-es-lectura-facil-euskadi/>

⁴ Ibidem.

III. Ikasleen ekarpenak

Irakurketa Errazaren sustatzaile nagusienetakoena den Blanca Matak dioenez, herrialde nordikoak izango dira gai honetan aitzindariak eta bertan sortu den kontzientziazioa nabaria da. Ondorioz, hainbat autorek irakurketa errazaren irizpideei jarraiki idazten dituzte beren lanak⁵.

Irakurketa Errazari buruzko lehenengo ekimena 1976. urtean eman zen Suedian. Hain zuzen ere, gobernuak hizkuntzalaritzan adituak ziren hainbat pertsona kontratatu zituen, gobernuaren beraren dokumentuetan erabiltzen zen idazkera eraberritzeko helburuarekin. Urteak aurrera joan ahala, gobernuak bultzatutako ekimena beste hainbat esparrutara hedatu zen. Egun, arlo publikoan ez ezik, eremu pribatuan ere *Irakurketa Erraza* izango da jomuga⁶.

Hasiera batean, gobernuko dokumentuak sinplifikatzeko eta berridazteko lana, Justizia Ministerioaren ardura izan zen, eta zehazki *Plain Language* deituriko taldeari zegokion. Oro har, gainerako erakunde publikoek helarazitako dokumentuak moldatzea izango litzateke hauen lana. Gaur egun, aldiz, *Plain Swedish Group* deitzen da, eta Irakurketa Erraza bultzatzeko proiektu eta gidak argitaratu ditu. Areago, gida hauek lotesleak dira gobernuko erakundeentzat⁷.

Hau horrela, Suedian Gobernuko dokumentu guztiak argitaratu baino lehen *Plain Swedish Group* taldearen oniritzia lortu behar dute. Hortaz gain, arlo pribatuaren esfortzua saritzeko asmoz, hainbat sari eta aintzatespen banatzen dira⁸.

Bada, urteen poderioz, Suediak egindako lanak oihartzuna izan du gainerako herrialdetan, eta ordutik argot burokratikoaren aurka borrokatzen duten hainbat estatu azaldu dira. Esaterako, Erresuma Batuan dokumentu argiak eta errazak idazteko lagungarriak izan daitezkeen aholkularitza erakundeak agertu ziren. Era berean, UNESCOri esker Irakurketa Erraza nazioarteko eskubidetzat aldarrikatua izan da. Espainian, berriz, irakurketa errazaren aldeko aurrerapauso handia ekarri zuen 2008ko ekainaren 22ko 10/2007 legeak⁹.

⁵ MATA FAURI, B. (2014), *Irakurketa erraza: ezinbesteko tresna*, Hemen eskuragarri: <https://lecturafacileuskadi.net/blog/irakurketa-erraza-ezinbesteko/>

⁶ VIDA SOLIDARIA (2012), *El origen del Movimiento de Lectura Fácil*. Hemen eskuragarri: <http://www.vidasolidaria.com/noticias/2012-10-09/origen-del-movimiento-lectura-facil-1910.html>

⁷ Ibidem

⁸ Ibidem.

⁹ Ibidem.

Hari honetatik tiraka, hurrengo puntuan ikusiko dugu zeintzuk diren gure inguru hurbilean berme hauek eskaintzeko lan egiten duten erakunde aipagarrienak, hauen jardunak zertan datzan azaltzarekin batera.

III. Erreferentziako zenbait dokumentu eta gida jakingarri

Azken hamarkadetan Irakurketa Errazaren inguruan egindako lana ez da inolako txikikeria izan. Egiteke dagoena asko bada ere, aurrerapauso nabarmenak eman dira arlo honi dagokionez, eta hau berri ona da guztiontzat. Bada, aurrerapauso hauen froga bizia dira, aipatuko ditugun zenbait dokumentu, gida eta baliabide.

3.1. *Lectura fácil: Métodos de redacción y evaluación*

Oscar Garcia Muñoz-en *Lectura fácil: Métodos de redacción y evaluación*¹⁰ gida daukagu, 2012an argitaratutakoa. Haren edukiaren sakontasuna dela eta, erreferentziako gida-eskuliburutzat dugu, eta honako aferak azaltzen dira bertan, hurrenez hurren:

Hasteko, irakurketa errazaren (IE) kontzeptua azaltzen zaigu, IEren aldeko mugimenduaren arrazoi eta xedeak zehaztearekin batera (17-29 orr.).

Ondoren, Irakurketa Errazarekin zerikusia duten araukiko erreferentzia egiten da (29-42 orr.). Hain zuzen ere, irakurketa erraza oso lotuta dago gure eskubide kulturekin, eta eskubide hauen egikaritzarako ezinbestekoa da informazioaren irisgarritasuna bermatzea. Bide batez, irakurketa errazaren aldeko mugimenduak eskubide hori efektibo egitea du xede.

Jarraian, irakurketa errazaren onurak eskertuko dituzten erabiltzaile-profil desberdinak deskribatzen dira (43-63 orr.). Ikasgai honetan ikasi dugun moduan, idazten dugun testua nork irakurriko duen aintzat hartzea ezinbestekoa da, horren arabera idazkera bat ala bertze erabiliko baitugu.

¹⁰ GARCIA MUÑOZ, O. (2012), *Lectura fácil: Métodos de redacción y evaluación*. Hemen eskuragarri: <https://www.plenainclusion.org/sites/default/files/lectura-facil-metodos.pdf>

Behin aurreko puntuak azalduta, “testuingurutik testura” pasa gaitzke: Batetik, irakurketa errazeko testuak idazteko zenbait arau, irizpide eta neurri ematen zaizkigu (63-83 orr.). Gidaren mamia hemen dago, testu bat irakurterraz egiteko aintzat hartu beharrekoak asko baitira; hori dela eta, arau eta aholkuak ugariak dira, puntuazio marketatik hasi eta maketazio edo diseinu kontuetaraino iritsiz. Bestetik, testu bat irakurterraza den ala ez egiaztatzekeo zenbait irizpide aurkituko ditugu (83-105 orr.).

Aipatu moduan, edukiaren aniztasun eta sakontasuna direla eta aukeratu dugu testu hau erreferentziatzeko gida moduan. Hala ere, izaera “orokorragoa” duten bi gida osagarri gehitu nahi genituzke: Batetik, irakurketa errazeko europar irizpideak biltzen dituen *El camino más fácil*¹¹ dokumentua; Erabiltzen dituen zenbait adierari erreparatuz nahiko zaharra dela sumatzen bada ere (ad. *retraso mental* erabiltzea, *discapacidad intelectual* terminoa erabili beharrean), oso sintetikoki ematen ditu arau eta irizpideak.

Bestetik *Accesibilidad Cognitiva, Lectura Fácil y Lenguaje Claro en la Administración Pública Local* dokumentua gomendatu nahi genuke. Gida hau sinplea eta irakurterraza da, aurreko biak baino gehiago; hori da, hain zuzen ere, haren bertutea.

3.2. Legal Design: El derecho a entender la información jurídica¹²

Nola ez, dokumentu hau ezin zen gure zerrendatik at egon. Lehenik eta behin, testu hau irakurtzeko erraztasuna izugarria dela azpimarratu behar dugu: diseinua, egitura, ideien azalpen ordena, eta abar azken milimetraraino neurtutako elementuak dira. Horrenbestez, egindako lana txalotu beharrekoa da, koherentziaren adibide argia baita hau: Informazio juridikoaren ulergarritasuna aldeztu duen dokumentu batek eredugarria behar du izan.

Hala ere, ez dezagun edukia gutxietsi, mamitsua. Dokumentuak lantzen dituen arazoak egunerokotasunean topatu ditzakegun horiek dira: Internet eta gizarte-sareetako pribatutasun politikak, “click” bidez onartzen ditugun baldintzak, bankuekin sinatzen ditugun abusuzko klausulak, edo udaltzaingoak ezartzen dituen isunen ulergarritasuna dira aztergai. Gainera, gai hauen inguruko jurisprudentzia azaltzen zaigu dokumentuan, Auzitegi Gorenaren iritzi-ildoak aditzera ematearekin batera. Hau, nola ez, interes handiko dokumentua da juristontzat, modu ezin hobean biltzen baitira jurisprudentziaren alorrean irakurketa errazaren emandako pausuak.

¹¹ ASOC. EUROPEA ILSMH (1998), *El Camino Más Fácil, Directrices Europeas para Generar Información de Fácil Lectura*. Hemen eskuragarri: <http://www.sidar.org/recursos/desdi/pau/directriceseuropeas%20para%20facilitar%20la%20lectura.pdf>

¹² https://www.prodigiosovolcan.com/sismogramas/legal-design/derecho_entender_informacion_juridica.pdf?update=1

3.3. *Guía Jurídica en Lectura Fácil. Tutor y tutelado: Derechos y obligaciones*¹³

Azken gida hau hautatzearen arrazoia, funtsean, haren erabilgarritasuna izan da. Hain zuzen ere, dokumentu honek ez du irakurketa errazaren problematika “orokorrean” lantzen; hau egin beharrenean, gida hau irakurketa arazoak dituzten horiei zuzentzen zaie.

Bada, kontutan eduki beharrekoa da irakurtzeko arazoak dituzten horien artean, gehienak adin txikikoak edo ezgaitasun intelektualak dituzten horiek direla. Eta kontxo! Pertsona hauek guztiak tutoretzapean daude, jarduteko gaitasun osorik ez duten heinean.

Gauzak horrela, gida honek tutorearen zein tutoretza-menpekoaren eskubide eta obligazioak zehazten ditu, eta nola ez, testua mugimendu honen irizpideei jarraiki dago idatzia, guztientzat ulergarri izateari begira. Ondorioz, gida honek ulertzeko zailtasunak dituzten horien guztien eskubideak efektibo egiten ditu; horregatik, hain zuzen ere, uste dugu gida hau ezinbestekoa -eta hemen aipatu beharrekoa- dela.

Behin erreferentziazko baliabideak aipatu ditugula, gaiaren mamian murgiltzea dagokigu; horretarako, nazioarteko ISO-AENOR arauak izango ditugu aztergai. Hain zuzen ere, irakurketa errazeko testuak idatzi zein balioesteko irizpide estandarrak ezartzen dituzten erreferentziazko arauak ditugu hauek.

IV. ISO-AENOR nazioarteko arauen jarraibideak

Irakurketa errazari buruzko arauak ematea oso adierazgarria da, hain zuzen ere, irakurketa errazarako jarraibideak jasotzen dituztelako arau hauek. Horri esker, irakurketa errazaren aplikazioa hedatzen jarraituko da, eta, horrekin, irakurketa errazeko gero eta testu gehiago egotea lortuko da. Horrela, ulermen arazoak dituzten pertsonen bide egingo zaie haien eskubideak bermatua gera daitezen, gizarte inklusibo eta kohesionatuagoa jomugan.

4.1. Irakurketa Errazaren ISO-AENOR aruaen testuingurua eta xedea

Irakurketa erraza, oro har, idatzizko informazioa era sinpleagoan egiteko era bat da. Horrenbestez, arau hauek ezartzen dute nola idatzi, nola diseinatu, eta dokumentuak nola balioetsi. Hain zuzen ere, irakurketa erraza irisgarritasun kognitiborako tresna bat da, eta pertsona askoren informazio eskubidea bermatzea du helburu.

¹³ FADEMG (2017), *Guía Jurídica en Lectura Fácil- Tutor y tutelado: Derechos y obligaciones*. Hemen eskuragarri: https://sid.usal.es/idocs/F8/FD010706/Guia_juridica_LF.pdf

Alabaina, egokitzen horiek ezin dira edonola egin. Areago, oso garrantzitsua da erakunde eta eragile guztiek sistema eta irizpide berberak erabiltzea, zailtasun fisiko zein kognitiboak dituzten pertsonak etengabe egokitu behar izan ez daitezkeen. Horretarako, hain zuzen ere, nazioarteko estandarrak finkatu dira, eta ISO-AENOR arauetan jaso dira estandar horiek. Horrenbestez, ISO-AENOR arauak zehazten dute zein diren irakurketa errazeko dokumentuek bete beharreko ezinbesteko baldintzak. Zer ondori juridiko dute? Bada, arau hauek aurreikusitako baldintzak bete ezean, erreklamazioa egin daiteke, eskubide-urraketa egon delakoan.

Hau horrela, noiz izango da idazki bat irakurterraza? Bada, informazioa jasotzeko zailtasunak dituzten pertsona horien (I) ulermen gaitasunaren, (II) irakurketa trebetasunaren eta (III) dokumentuaren ezaugarrien arabera baloratu beharko da hau. Hain zuzen ere, ulermen arazoak era anitzetakoak izan daitezke (desgaitasun intelektuala, buru-nahasteak, hizkuntza-nahasteak, entzumen desgaitasuna, hizkuntza ezagutza eza, etab.). Horrenbestez, testuen egokitasuna egoera hauetara egokitzeko duen gaitasunari erreparatuz baloratuko da.

Testuen balioespenean, hain zuzen ere, ulermen arazoak dituzten pertsonak berek ere hartzen dute parte. Pertsona hauek testuak balioesteko prozesuaren parte hartzen dute. Balioesteko prozesua, Irakurketa errazeko dokumentu bat berrikustea da, eta berrikusketa hau, esan bezala, ulermenerako zailtasunak dituzten pertsonak beroriek egiten dituzte

4.2. UNE 153101¹⁴ eta 153102¹⁵ arauak

1968. Urtean, idatzizko informazioaren ulermena kontsolidatu zen irakurketa errazeko liburua lehendabizi Suedian publikatu zenean. Irakurketa erraza urteak pasa ahala hedatzen joan da erakunde eta instituzio ezberdinen laguntzari esker. Horri esker, Estatu ezberdinetan zehar zabaltzea lortu zen, Espainia barne.

Irakurketa erraza pertsona talde zabal bati zuzentzen zaio, orokorrean irakurketa ulermen arazoak dituztenen pertsonentzat zuzentzen da, baina, gaur egun praktika hau geroz eta erakunde eta instituzio gehiagok aplikatzen hasi dira, pertsona guztiok dugun bizimodu “azkarraren” ondorioz, irakurketa erraza gure egunerokotasunera hobeto egokitzen delako.

¹⁴ <https://www.une.org/encuentra-tu-norma/busca-tu-norma/norma?c=N0060036>

¹⁵ <https://www.une.org/encuentra-tu-norma/busca-tu-norma/norma/?c=N0061282>

Arau honek idatzizko dokumentazio eta ulermena erraztea du helburu, eta honekin batera, pertsona orok duen informaziorako eskubidea bermatzea, herritarren esku-hartzeari dagokionez berdintasun egoera batean egotea ahalbidetzeko.

Helburu hori lortzeko, AENOR erakundeak irakurketa errazeko dokumentuen sorkuntza, egokitasun, eta baliozkotasunerako jarraibideak zehazteari ekin zion, alor honetan lan egiten duten elkarteen laguntzaz. Lan horren emaitzak bi arautan jaso dira: UNE 153101 eta 153102 ISO-AENOR arauak,, dokumentuek hikzera errazean egiteko jarraibideak ezartzekoak.

Lehenak irizpide eta prozedura orokorrak zehazten ditu, bigarrena, berriz, balioestea egiten duten pertsonen zuzenduta da. Arau hau bera hizkera errazean dago formulatuta, azken batean, balioestea egiten duten pertsonen artean, zailtasun fisiko edo kognitiboak dituzten kolektiboetako pertsonak ere integratzen baitira.

4.3. Lan-prozedura

Irakurketa errazterako balioespenerako lan-prozesuan bi fase aurreikusten dira: Dokumentuaren sorkuntza edo moldaketa fasea; eta balioespen-fasea.

Moldaketa edo sorkuntza fasean, testua egokitzen edo sortzen duenak irakurketa errazeko testu baten lehen bertsioa egiten du. Horretarako, sustatzailearekin jarri beharko dute haremanetan, dokumentuaren testuingurua, helburuak eta bestelako ingurumariak ondo ezagutzeko.

Era berean, kontuan hartuko da zer nolako dokumentua den, zertarako balioko duen, eta nork irakurriko duen. Esan gabe doa, oso kontuan hartzen direla dokumentuaren balizko ondorio administratiboak eta juridikoak ere, erabiltzailearen bizitzako beste alderdietan izan ditzakeen ondorioak ahaztu gabe.

Gainera, moldatu beharreko informazioa aztertu aztertuko da, idea nagusiak identifikatu, hitz gakoak, eta abar. Arreta berezia jarriko zaie, berez ere ulertzen zailak izan daitezkeen kontzeptuei. Horren arabera, dokumentua egituratu, eta testua lantzeari ekingo zaio.. Prozesu horretan dokumentuaren egileak sustatzailearekin jardungo du etengabe harremanetan, eta baita, zalantza sortzen denean, .erabiltzaileen ordezkariekin ere.

Ondoren balioespen-faseari ekingo zai. Balioesteko fasean, balioesten duten pertsonak zirriborroa berrikusiko dute eta hau hobetzeko ideiak emango dituzte. Hiru balioztatzailek hartu beharko dute parte prozesuan, eta balidazioa egiteko hurrengo pausuak jarraituko dituzte: lehendabizi, dinamizatzaileak zirriborroa aztertu beharko du, eta zalantzak izan ezker, egileari edo promotoreari galdetuko dizkio. Jarraitzeko, dinamizatzaileak baliozkotasunerako saioak planifikatuko ditu, hauek gehiago edo gutxiago izango dira dokumentuaren arabera. Eta bukatzeko, dinamizatzaileak zeregina azaldu ondoren, taldea balioesten hasiko da.

4.4. Jarraibideak

Hainbat arlori erreparatuko zaio bai moldaketa fasean eta baita balioespenean ere: lexikoa, puntuazioa, esaldien antolamendua, testuaren antolamendua eta diseinua, irudien erabilera, aurkibidearen ezaguarriak eta glosak. Hona hemen alor bakoitzari dagokionez, kontuan hartzen diren alderdi batzuk, hizkera errazak eskatzen duen ahaleginaren erakusgarri.

- Lexikoari buruzko jarraibideak: Ohiko eta sinpleak diren hitzak erabili, hitz abstraktuak edo silaba arraroak dituzten hitzak, esaerak, eta metaforak erabiltzea ekidin, irakurleentzako hizkuntza egokia erabili, eta abar.
- Puntuazio marken inguruko jarraibideak: Letra larriz idaztea ekidin, zeinu arraroak eta ezohikoak erabiltzea ekidin (%&...;”), “Eta abar” hitza ekidin, eta abar.
- Esaldiei buruzko jarraibideak: Ordena egokia zaindu, esaldi sinple eta motzak erabili, aditz sinpleak erabili, eta abar.
- Testua antolatzeko jarraibideak: Beharrezkoa den informazio guztia idatzi, irakurleak informazioa imajinatu behar ez izateko, informazioa kronologikoki ordenatu, izenburuak erabili, eta abar..
- Dokumentuen aurkezpenarako jarraibideak: Dokumentua kapitulu eta ataletan antolatu, kapitulu bakoitza orrialde berri batean hasi, letra handia erabili (Arial 14 gutxienez), letra kolore egokia erabili, eta abar.
- Irudiei buruzko jarraibideak: Irudi argiak erabili, argazkiaren erabilera eskubideei buruzko informazioa jartzea ekidin, ideia berdina irudikatzeko irudi berdina erabili eta abar..
- Aurkibideari buruzko jarraibideak: Dokumentuaren hasieran kokatu, argi adierazi kapitulu bakoitza zein orrialdetan dagoen idatzita, eta abar..

- Glosen inguruko jarraibideak: Hitz zailak definitzeko edo azaltzeko erabili, Glosa hitz zaila agertzen den lehendabiziko lekuan kokatu, eta hitz honen ahalik eta gertuen idatzi. Hitz zaila letra ilunez idatzi bai testuan bai glosan, eta abar..

4.5. Balioespen-prozesuko jarduerak

Balioespen prozesua dinamizatzaile batek gidatzen du, eta gutxienez, hiru balidatzaileekin egingo du. Etengabe ariko dira elkarlanean. Dinamizatzaileak balioeste prozesua antolatuko du, eta balioesten duten pertsonen ideia guztiak jasoko ditu. Horretrako hainbat jarduera definitu eta programatuko dira; adibidez, balioeste saio batean lexikoa landuko da; beste batean, discinua, eta abar. Hona hemen jarduera ohikoenak:

- Lexikoa ulertzeko jarduerak: Balioesten duten pertsonen ulertzen ez dituzten hitzak iragarriko dituzte, eta dinamizatzaileak hauen esanahia adieraziko die. Gainera, hitzen esanahia ulertzen laguntzeko, hauen irudiak eta bideoak bilatuko dituzte interneten.
- Dokumentuaren gaia ezagutzeko jarduerak: Dokumentuaren tituluak irakurriko dituzte, eta gaiaren inguruan eztabaidatuko dute.
- Irakurketa antolatzeko jarduerak: Guztion aurrean testuak irakurriko dituzte altuan, eta gero, bakoitzak bere kabuz egingo du irakurketa.

V. Ondorio bidetik

Hasteko, kontu bat argitzea suertatu zaigu, hain zuzen ere, nahiz eta lanean zehar “irakurketa erraza” adiera erabili dugun, kontuan hartzen badugu etengabe gehiagora doan aurrerapen teknologikoa (ahots bidezko itzulpenak, podcast direlakoak, ikus-entzunezko formatu berriak...adibidez) argi dago egon badirela testu idatzietatik (eta beraz, irakurketatik) at dauden informazio iturriak. Beraz, “irakurketa” erraza erabili beharrean, “hizkera erraza” kontzeptuak eduki gehiago barneratu dezakeelakoan gaude. Areago, gaiari ikuspegi zabalagotik helduta, komunikazio irisgarriaren kontzeptua ere aldarrika genezake, zenbait erakunde egiten ari diren moduan

III. Ikasleen ekarpenak

Hala eta guztiz ere, honek ez du esan nahi idatzizko komunikazioak gizartean pisurik ez duenik, jakin baitakigu hau dela, oraindik ere, informazioa eman eta jasotzeko bitarteko nagusia. Sarreran aipatu moduan, herrialde garatuetan biztanleriaren %30ak irakurketa ulermen arazoak ditu. Hau horrela, irakurketa erraza azken urteetan indarra hartzen joan den mugimendua dugu. Xedeei dagokienez, pertsona ororentzat ulergarriak diren dokumentuak sortu edo moldatzea dago jomugan, informazioa ulertu ahal izateak gure gaitasun eta eskubideak baliatzea bermatzen baitu.

Gure inguru hurbilari dagokionez, irakurketa errazaren aldeko mugimendua fenomeno berri xamarra dela ikusi ahal izan dugu. Izan ere, bi urte baino ez dira pasa Euskal Herrian irakurketa errazaren berri izaten hasi ginenetik. Oztopoak oztopo, nahiz eta mugimendu berria izan, lortu duen indarra oso handia da. Orain, gure ardura da mugimendu honen berri ematea. Hain zuzen ere, zenbat eta pertsona eta erakunde gehiagok ezagutu, irakurketa errazaren estandarrekin bat datozen testu gehiago sortuko dira, eta bultzada hori ematea guri dagokigu.